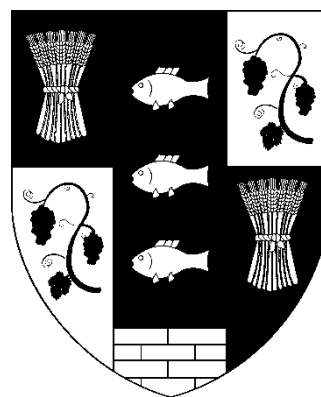

PÁTKAI HÍREK

Pátkai Hírek XXIV. évfolyam, különszám

2014. augusztus

A KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT IDŐSZAKOS LAPJA

Kincskeresés a Császárvíz két partján

Kedves Pátkaiak!

Településünk első írásos említése óta több mint 820 év telt el. Ez alkalomból egy összefoglaló kiadvány készült széleskörű civil közreműködés eredményeként. A Pátka Codex című könyv kiváló kiindulópontot jelent a települési értéktár összeállításához. Pátka Község Önkormányzata határozatában kifejtette, hogy részt kíván venni a helyi értéktár létrehozásában. Az Önkormányzat felismerte azt, hogy ennek az értéktárnak a létrehozása szélesebb körű társadalmi összefogásban kell, hogy megvalósuljon, ezért kereste meg a Diák és Ifjúsági Sport Egyesület – Pátka civil szervezetet.

A jelen együttműködés keretében a helyi fiatalokat kívánta az egyesület bevonni abba a gyűjtő-kutató munkába, mely az értéktár létrehozásához szükséges, és ezzel a rövid összefoglaló kiadvánnyal szeretné népszerűsíteni az összegyűjtött és megfelelően dokumentált helyi értékeket.

Mindezek megvalósítása érdekében a 2013. évi HUNG-2013 pályázat keretében a Nemzeti Agrár-szaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézettől támogatást nyert a Diák és Ifjúsági Sport Egyesület – Pátka.

**FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM**

Tartalom

Kincskeresés a Császárvíz két partján 1. oldal

Nagy Dániel bevezetője
..... 2. oldal

Pátka települési értéktárát
bemutató kártyák:

PTÉT-01 A Pátkai Tározó..... 2. oldal

PTÉT-02 Hambalgó ház..... 3. oldal

PTÉT-03 Süle göbölék 3. oldal

PTÉT-04 Sági-kereszt 4. oldal

PTÉT-05 Pátkai Pogácsa
alma..... 4. oldal

PTÉT-06 Pátkai kulycsos
kalács 5. oldal

PTÉT-07 Pátkai Vakarcz 5. oldal

PTÉT-08 Halmi pince 6. oldal

PTÉT-09 Pátka II. világháborús
emlékmű 6. oldal

PTÉT-10 Pátka I. világháborús
emlékmű 7. oldal

PTÉT-11 Ivánka kúria 7. oldal

PTÉT-12 Nepomuki Szent János
szobor 8. oldal

PTÉT-13 Szent Anna Római Katolikus
templom..... 8. oldal

PTÉT-14 Pátkai Református templom
..... 9. oldal

PTÉT-15 Pátkai kilátás..... 9. oldal

Kérdőív 10. oldal

Egy aggastyán búcsúja.....
..... 11. oldal

Zárószó..... 12. oldal

„Múlt nélkül nincs jövő, s mennél gazdagabb a múltad,
annál több fonálon kapaszkodhatsz a jövőbe.”

Babits Mihály

Kedves Pátkaiak!

A mai generációk és nagyszüleink nemzedéke között egyre nagyobb a távolság: akkora technikai fejlődésen ment át a világ az elmúlt 50 év során, hogy egyre kevésbé érti egymást a két korosztály.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne feladatunk hidat verni a generációk között, és átörököteni mindazt, ami értéket felhalmozott 820 év alatt ez a település. Közös hidat lesz ez, azoknak is szól, akik itt élnek évszázadok óta és azoknak is, akik most tanulják, hogy mit is jelent pátkainak lenni.

A Képviselő-testület a pátkai civil társadalommal karöltve ennek a hídnek az alapjait a következőkre szeretné építeni.

A híd első pilléreként megjelent az Ön családjához is eljuttatott Codex Pátka című könyv, melyen - a nyomtatáson kívül - csak helyi, és helyi kötődésű pátkaiak munkálkodtak. Azóta is végtelen hálával tartozom munkájukért.

Második pilléreként belefogtunk a helyi értékek fizikai megőrzését biztosító helyi gyűjteményes ház kialakításába, melynek értékekkel történő feltöltésére több felajánlás is érkezett.

Kultúránk közvetítésére, a helyi hagyományörző csoportok és művészek bemutatkozására harmadik pilléreként megálmodtunk egy szabadtéri színházat, amely már a település szolgálatába is állt.

A jelenlegi utolsó pillér az a helyi értéktár létrehozása, melynek első javaslatait olvashatják a következő oldalakon.

Ezekre a pillérekre építve közös feladatként tűztük ki célul, hogy megtöltsük tartalommal a pillérek adta lehetőségeket.

Közös feladat lesz az is, mindannyiunk közös ügye, hogy a fellelt értékeket óvodánkban, iskolánkban átadjuk a következő generációknak.

Fontos, hogy megőrizzük ezeket az értékeket, hiszen ezek különböztetnek meg bennünket a szomszédos településektől. Közös értékeink azok, amik megmutatják, miről is beszélünk, ha azt mondjuk: Pátkán élek, pátkai vagyok.

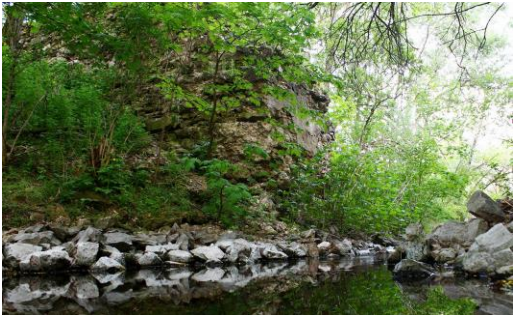
Hívom ezért Önt és Titeket is, fedezzük fel együtt, hogy mennyi mindent rejt kicsiny falunk, Pátka.

Nagy Dániel

Pátka község polgármestere

Pátka Települési Értéktár (PTÉT)

A Pátkai Települési Értéktár Bizottság által javasolt települési értékek bemutató kártyái:

PTÉT-01 A Pátkai Tározó	
A nemzeti érték megnevezése:	A Pátkai Tározó
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	ipari és műszaki megoldások, turizmus
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka külterület 0170/1
A nemzeti érték rövid bemutatása	
A Pátkai-tározó töltését is a rómaiak építették fel, amelyet „kőrákás”-nak neveznek a népnelvben és a szakirodalomban egyaránt. A gát azzal a céllal épült a Galerius császár korában zajló vízrendezési munkálatok keretében, mint ami napjainkban is a szerepe, hogy felduzzassza a Császár-víz hozamát. A gát azért is érdemel különös figyelmet, mert Pannóniában, sőt egész Európában ez a legjobb állapotban fennmaradt római kori gát. A középkor folyamán is használták. Az 1885-ben meginduló vasúti építkezés miatt egy helyen átvágták, hogy ezen keresztül át haladhasson a sínpálya. A gát ugyan 1984-ben régészeti védeltséget kapott, de semmiféle romkonzerválási munkálatot nem végeztek rajta a mai napig, állaga így folyamatosan romlik.	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
Habár a gát székesfehérvári közigazgatási területen található, az általa felduzzasztott tó településünk ékköve.	

PTÉT-02 Hambalgó ház - Kossuth u. 134.

A nemzeti érték megnevezése:	Hambalgó ház
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	épített környezet
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka, Kossuth u. 134.
A nemzeti érték rövid bemutatása	
Pátkán megmaradt jellegzetes régi paraszti porta a Kossuth u. 134. szám alatt. Az épület megőrizte eredeti formáját. Fehérre meszelt homlokzata, nádfedeles teteje, utcai kerítése, és udvara régi korokat idéz, melyekről kevés építészeti értéket őrzünk.	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
Pátka eredeti szerkezetét és népi építészetét kevés megmaradt érték őrzi, a legkiemelkedőbb közülük ez a ház.	

PTÉT-03 Süle göbölék

A nemzeti érték megnevezése:	Süle göbölék
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	természeti környezet
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka
A nemzeti érték rövid bemutatása	
A pátkai ingókövek onnan kapták furcsa nevüket a helyi szájhagyomány szerint, hogy valamikor régen a falu kis „korcsmájában” egy pityókás, de szerfölött okos ifjú, akit Sülének hívtak, azt mesélte ivócimboráinak, hogy neki a Ságihegyen gyönyörű göböléi (így hívták a faluban a fiatal ökröket) vannak. Megirigyelte ezt egy kapzsi ember - aki szintén pityókás volt már a sok borozástól - és mondta az ifjúnak, hogy vigye ki a hegyre az ökrökhöz. Az ki is vitte a hegy tetejére, ahol a kövek álltak és így szólt: - Látod komám, az én ökreim még a holdfénynél is esznek a rét kövér fűvéből, ezért ilyen szépek! A kapzsi ember megörült, hogy most jó vásárt csinál és megvette az ifjútól az ökröket. Az alku után visszamentek a kocsmába és ittak egyet rá. Közben reggel lett és a kapzsi ember visszaindult Ságára, hogy gyönyörködjön ökreiben, de a reggeli nap fényénél vette észre, hogy amit eddig ökröknek vélt, azok csak jókora sziklák.	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
A település egyedülállóan különleges természeti képződményei a Ságihegyen található, úgynevezett "Süle göbölék", amely a híres velencei-hegységi ingókövek (Likaskő, Kocka) testvérpárjai.	

PTÉT-04 Sági-kereszt (Ivánka-kereszt)

<i>A nemzeti érték megnevezése:</i>	Sági-kereszt
<i>A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:</i>	kulturális örökség
<i>A nemzeti érték fellelhetőségének helye:</i>	Pátka
<i>A nemzeti érték rövid bemutatása</i>	
Községünk első hősi halottja az I. világháború során, aki Galíciában halt hősi halált 1914. augusztus 31-én. Elmékét őrzi a testvére által állított Ságihegyen lévő Sági-kereszt. Báró Ivánka Lászlót a 11. lovas hadosztály honvédeként vezényelték a galíciai frontra. A báró Dzibulkinál esett el. Az ő emlékére emeltette testvére, báró Ivánka Géza a Ságihegyen a Sági-keresztet.	
<i>Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:</i>	
Hősi halottaink emlékének megőrzése és megismertetése közös feladatunk.	

PTÉT-05 Pátkai pogácsa alma

<i>A nemzeti érték megnevezése:</i>	Pátkai pogácsa alma
<i>A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:</i>	agrár- és élelmiszergazdaság
<i>A nemzeti érték fellelhetőségének helye:</i>	Pátka
<i>A nemzeti érték rövid bemutatása</i>	
Október második felében szedik: minél később, annál kevésbé fanyar. Novembertől áprilisig érik. Igen jól tárolható, akár egyszerű, hűvös szobában is. Jól szállítható, nyomásra egyáltalán nem érzékeny. Elsőrendű piaci és háztartási, másodrendű asztali minőségű. Nagy gyümölcse lapos. Héja finom, fénylő, kissé zsíros tapintású, alapszíne sárga, ezt azonban a csaknem kárminpiros csíkok, pettyek, bemosások eltakarják. Gyümölcshúsa fehér, félkemény, leves. Íze kellemesen fanyarkás, savas-édes, szomjoltó fajtának ismerik. Illata kellemes, középerős. Ecetet is készítettek belőle.	
<i>Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:</i>	
A szőlőhegyen megmaradt régi tájfajta. Utolsó lehetőség megmenteni.	

PTÉT-06 Pátkai kulycsos kalács	
A nemzeti érték megnevezése:	Pátkai kulycsos kalács
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	agrár- és élelmiszergazdaság
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka
A nemzeti érték rövid bemutatása	
Ezt a különleges lakodalmi kalácsot rostára szokták ráfonni, azután tették a sütőlapátra, és úgy lökték be a kemencébe. Tollsöprűvel leseperték a hamut róla, cukros vízzel gyorsan megkenték, hogy szép fényes legyen a teteje.	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
Elbeszélések alapján fennmaradt ritka, régi recept helyi szokásról.	

PTÉT-07 Pátkai vakarcs	
A nemzeti érték megnevezése:	Pátkai vakarcs
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	agrár- és élelmiszergazdaság
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka
A nemzeti érték rövid bemutatása	
A vakarcs lisztből, zsírból, aludttejből (vagy tejfölből) készülő helyi jellegzetesség, melyet többféle módon ízesítettek. Hajtogatták, majd kinyújtották. Kilisztezett, kivajazott tepsibe téve, tetejét rácsozva kisütik. Utólag kockára, vagy rombuszra vágják. Gulyásfélékhez, magyaros ételek kísérőjeként, valamint páskomi, varga-hegyi borozásokhoz ajánljuk.	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
Pátkai legénycsúfolóban is megtalálható helyi étel.	

PTÉT-08 Halmi pince

A nemzeti érték megnevezése:	Halmi pince
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	agrár- és élelmiszergazdaság, épített környezet
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka, külterület
A nemzeti érték rövid bemutatása	
Boglyason, az egykori szőlőkben található az 1824-ben épített uradalmi vagy dézsmapince, amely mindig is a Halmi család birtokában volt. A pince közel 20 méter hosszú és 4 méter széles. Maga a préház a pincével egy mélységben van elhelyezve, ez teszi igazán egyedivé az épületet. A faluban és környékén különleges építészeti megoldásnak számít, hiszen a préházat általában a földfelszínre építik.	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
A település közösségének kiemelkedő jelentőségű épített öröksége. Agrártörténeti emlék.	

PTÉT-09 II. világháborús emlékmű

A nemzeti érték megnevezése:	II. világháborús emlékmű
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	kulturális örökség
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka, Vak Bottyán tér
A nemzeti érték rövid bemutatása	
1992. október 23-án adták át a település emlékműparkját, benne a II. világháborús áldozatok emlékművét. Az ünnepi megemlékezés alkalmára Máté Imre, a Művelődési ház egykori vezetője <i>Nevek arany betűkkel</i> címmel verset írt: Itt nyugszanak ez alatt? Kérde egy gyermek Nem érti, hogy lehet: Tegnap még bokor s gaz. Ma gyertya, virág, koszorú, S annyi arc szomorú... Emlékmű. Hősi halott és áldozat: nevek arany betűkkel. Nekünk történelem. Homályos múlt. De százaknak gyász, A lélek sebe, S vigasztalan élet. Ha arra jársz, Ne kerüld el! Egy gyertya, szál virág. S a szemedben nevek arany betűkkel.	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
A település közösségének kiemelkedő jelentőségű emlékműve.	

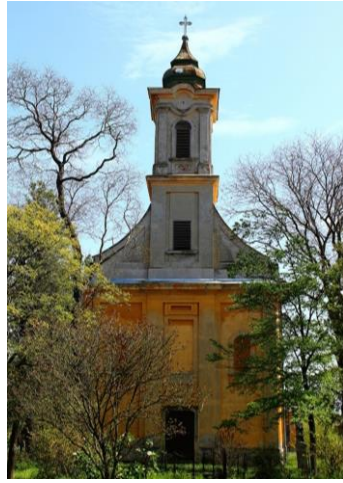
PTÉT-10 I. világháborús emlékmű	
A nemzeti érték megnevezése:	I. világháborús emlékmű
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	kulturális örökség
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka, Vak Bottyán tér
A nemzeti érték rövid bemutatása	
A község által emelt 1925-ös vörös turulmadaras obelisztk. Többször is áthelyezték az évtizedek alatt. 85 név szerepel rajta. 42 hadiözvegy és 28 hadiárva maradt a hősi halottak után. Emelte Pátka község 1925-ben a hazájuk védelmében elesett hősök emlékére. „Az nem lehet, hogy annyi szív hiába onta vért...”	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
A település közösségének kiemelkedő jelentőségű emlékműve.	

PTÉT-11 Ivánka kúria	
A nemzeti érték megnevezése:	Ivánka kúria
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	épített környezet
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka, Vak Bottyán tér 2.
A nemzeti érték rövid bemutatása	
Jelenleg ideiglenesen önkormányzati hivatal, volt általános iskola, művelődési ház, Ivánka-kúria. Stílusa barokk, a 18. sz. második felében épült, később átalakították. A falu főútvonalán, utcavonalon áll az eredetileg "L", most összetett alakú földszintes épület. Főhomlokzata eredetileg 2-2-1-1-1-2-2 ritmusú volt, szimmetria-tengelyében a jelenlegi ablak helyén lizénás, íves, váll- és záróköves keretben kapu állt, mögötte kapualj, tőle jobbra-balra enyhe rizalit 1-1 axissal, vakolt felülettel. Az eredeti szakaszon az ablakok fölött szalag- és főpárkány fut, a toldás egyszerűbb kialakítású, sőt a későbbi toldás tetősíkja is más. A toldás fölötti tetőtéri beépítés az udvari homlokzatokkal és az új üvegfalakkal egységes arculatú. A szárnyvégeken az oromfal csonka, kontyolt tetős. Jó arányú nyeregfedél hódfarkú cseréppel, új kémények.	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
A település közösségének kiemelkedő jelentőségű épített értéke.	

PTÉT-12 Nepomuki Szent János szobor

A nemzeti érték megnevezése:	Nepomuki Szent János szobor
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	kulturális örökség
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka, Vak Bottyán tér
A nemzeti érték rövid bemutatása	
A helyi Nepomuki Szt. János-szobor népies, barokk stílusú; 1818 körül készült és 2014-ben újították fel. A falu főterén, a római katolikus templom előtt áll pillér formájú homokkő talapzaton, melyet egyszerű párkány zár. Rajta az életnagyságnál kisebb szoboralak: Nepomuki Szt. János papi ornátusban, jobbjában feszület. Kőplasztika, tömör, összefogott, az anyagnak megfelelő részletezéssel. Népies, de nem laikus. Szenvedő arc.	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
A település kiemelkedő jelentőségű épített értéke. Egyetlen műemléki védettségű szobrunk.	

PTÉT-13 Szent Anna Római Katolikus templom

A nemzeti érték megnevezése:	Szent Anna Római Katolikus templom
A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:	épített környezet
A nemzeti érték fellelhetőségének helye:	Pátka, Vak Bottyán tér
A nemzeti érték rövid bemutatása	
A késő barokk stílusú, Szent Anna tiszteletére szentelt római katolikus templom 1818-ban épült. A főút kiöblösödésében áll DK-i tájolással. Háromtengelyes főhomlokzatának közepén alig előálló homlokzati torony magasodik. Egyenes záródású tört kőkeretben új kapu. Fölötte furcsa, szokatlan kialakítású vakablak keret. A két oldalsó tengelyben 1-1 szoborfülke szobor nélkül. 9 fokú körbefutó főpárkány zárja a szintet. Az 1. toronyemeleten zsalus padlásablak, fölötte övpárkány. A második toronyemeletet fejezetes lizénák keretezik, közben zsalus harangablakok. erős övpárkány, rajta párnás bádog toronysisak, csúcsán kereszt. Az oldalhomlokzatokat sima sávok osztják, nagy tört íves ablakok. A szentély a 8 szög 3. oldalával zárul. Íves oromfal, palafedés. A falsarkok lekerekítése még a barokkot idézi. Főoltárképe Szent Annát ábrázolja.	
Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:	
A település közösségének kiemelkedő jelentőségű épített értéke.	

PTÉT-14 Pátkai Református templom

<i>A nemzeti érték megnevezése:</i>	Pátkai Református templom
<i>A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:</i>	épített környezet
<i>A nemzeti érték fellelhetőségének helye:</i>	Pátka, Kossuth u. 58.
<i>A nemzeti érték rövid bemutatása</i>	
1635-re már imaházzal büszkélkedhetett a református közösség, ez azonban 100 év alatt tönkrement. 1735-ben szükségessé vált egy új építése, amihez az ellenreformáció miatt csak nagy nehézségek árán lehetett engedélyt kapni. A régi tető alá sikerült a sárfal helyére kőfalat húzni, s ez a négy fal lett a mai templom kiindulópontja is. A század végére kitoldották hosszában, az 1800-as évek közepén pedig kereszthajót és tornyot építettek hozzá. A templom ÉK-i tájolású. Főhomlokzatát az elől álló torony uralja. A bádogfedésű tornyot sima sávok szegélyezik. Szegmensíves nyílás vezet a nyitott toronyaljba, fölötte nagy zsalus kórusablak, körülfutó, szépen profilozott főpárkány. Fekvő ovális padlásablak, övpárkány, majd nagy, zsalus harangablak. Órapárkány zárja ezt a szintet, azon párnás terebélyes hagymasisak, csúcsán csillag. Egyenes-ferde oromfal. A hajó homlokzatai ugyanolyan kiképzésűek. A szentély poligon záródású. A keresztirányú toldalék hasonló.	
<i>Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:</i>	
A település közösségének kiemelkedő jelentőségű épített értéke.	

PTÉT-15 Pátkai kilátás (napfelkelte és naplemente)

<i>A nemzeti érték megnevezése:</i>	Pátkai kilátás
<i>A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:</i>	természeti környezet
<i>A nemzeti érték fellelhetőségének helye</i>	A 811-es főútról a Sóséri dűlő felé tekintve, valamint a boglyasi szőlőhegy és a Tikmony felől
<i>A nemzeti érték rövid bemutatása</i>	
Napfelkelte és naplemente a tó felett... Minden nap itt járunk el mellette, mégis bíztatok mindenkit, hogy álljon meg a Sós-éri dűlőnél és várja meg a naplementét. Vagy lesse meg a Tikmony völgyből, esetleg az újtanya előtt a Boglyason, ahogy felkel a nap és kibújik a pára közül. Településünk páratlan természeti környezete olyan érték, mely egyedivé teszi Pátkát.	
<i>Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett</i>	
A táj szépségének megőrzése közös jövőnk záloga.	

BÁNYÁSZATI EMLÉKEK PÁTKÁRÓL I.

Volt egyszer egy "ércbánya" Pátka környékén, ahol "Jó szerencsét!" köszöntek az emberek egymásnak, ha találkoztak.

Az idők emlékezetében még él, hogy Pátka területén voltak ércbányák, melyek a helyieknek és a környékbeli falvak lakóinak biztosítottak munkát és viszonylag jó megélhetést. A pátkai bányászat történetét szeretném megismertetni a helyi lakossággal, főleg a fiatalabbakkal.

A Velencei-hegység viszonylag kis területű, gránit anyagú, a felszínen erősen mállott kőzetből álló tömbhegység. Az erózió jellegzetes képződményei az úgynevezett "ingó kövek", melyek szilárdabb, ellenállóbb gránit részek, de közelükből a lazább, mállottabb részeket az erózió lekoptatta. Évszázadok óta voltak kőfejtők a hegységben, melyek a megnyitott felületükkel sok hasznos információt nyújtottak a kutatóknak.

1948-ban dr. Földvári Aladár vezetésével uránérc kutatást végeztek a hegységben. A kutatás során Pátka-Kőrákáshegyen, az északkeleti oldalon lévő községi kőfejtőben üreges kvarctelért tártak fel. A hegy tetején felszínre kibúvó kvarcerekkel átjárt fluoritnyomokat találtak a gránitban.

1949 novemberétől Jantsky Béla vezette a kutatást és ez idő alatt a Velencei-hegység több pontján ércesedési nyomokat észleltek, így fluoritot is. Mivel a fluorit a hidrotermális ércképződés befejező fázisában keletkezett, Jantsky arra következtetett, hogy a hegységben ólom-cink érceknek is jelen kell lenniük.

A kőrákáshegyi kutatás 1949-ben egy függőleges kutató alagút mélyítésével indult, mely 1950 júliusára érte el a 18 méteres mélységet. Itt fluoritos gránitot találtak, szfalerit és galenit /ólom-cink/ nyomokkal. 1950 augusztusában elérték a 32 méter mélységet, ahol nagyobb mennyiségű vizet találtak, ezért 30 méter mélységben, az aknából induló vízszintes kutató-vágot hajtását kezdték meg. Ez a vágot az aknától három méterre 60 cm vastagságú, galenitben dús és lila színű fluoritot is tartalmazó telért harántolt. 1951 januárjában a Bánya és Energiaügyi Minisztériumból bizottság érkezett, melynek tagjai közt volt Vendl és Földvári professzor is. A bizottság kitűzte a mélyítendő lejtős akna helyét Kőrákáshegyen. Ez lett az első ércbánya Pátka körzetében.

A lejtősakna kitűzött feladata volt az ércesedés 70-80 méterig történő megismerése - később ezen keresztül történt a termelt ércásvány külszínre szállítása is. A lejtős akna + 76 méteres talpszintjéről - 71 méteres mélységig (az 1970-es években) egy függőleges vakakna mélyítése is megtörtént 144 méter hosszban. Ez a mélyebb szintű kutatás mellett termelésre alkalmas ércesedést is feltárt, ennek a kitermelése meg is történt, így a kutatás és termelés zónája mintegy 230 méter mélységet érintett.

A pátkai bányászati tevékenységek megindulását követően nagyobb lendületet vett a Velencei-hegység kutatása. (1951-től érchegységnek nyilvánították.)

Kutatások 1951-1952-ben:

Sukoró: Meleg-hegy, Ördög-hegy, Gici-hegy.

Pákozdi: Püspök-szőlők, itt termelésre alkalmas fluoritot találtak, aminek a kitermelése megtörtént.

Pátka: Szűzvári vízimalom, ahol 1952-ben kvarc telér kibúvást találtak, amit 1914-es kutatáskor már Vendl Aladár professzor is megemlített.

1952 júniusában kezdték meg Szűzváron a fluorit érc kitermelését, a vágot 30 méter után érte el az érces telér és kb. 500 méter hosszban tárt fel fluoritot. Ebben az időben a bányászatot és a kutatást Georgiev Troján (bolgár származású) bányamérnök irányította.

1953 volt a bányászati kutatások fekete éve. A gazdasági szemlélet módosulása következtében a hegységben sorra leállították a kutatásokat, ami a termelést is folytató bányák élettartamát is meghatározta. A Velencei-hegységben három földalatti kutatás mellett termelést is folytató bánya maradt: két pátkai, a kőrákáshegyi és a szűzvári, továbbá Pákozdon a Püspök-szőlőknél lévő. 1961-ben bezárt a pákozdi, 1967-ben a Pátka-Szűzvári bánya. A Kőrákáshegyi lejtős aknán 1972. december 20-án jött fel az utolsó csille érc - ezzel a Velencei-hegységben megszűnt az ércbányászat.

Az elért kutatási-termelési eredmények, valamint a megszerzett konkrét geológiai ismeretek megalapozták a mélyebb szintű zónák megismerésének szükségességét. Az 1970-es évek elején tervezték egy kb. 600 méteres kutatóakna létrehozását, ennek megvalósulása azonban elmaradt. Így a Velencei-hegység gazdasági szempontú alaposabb megismerése csak a jövő feladata lehet. A következő lapszámokban szeretnék írni a kitermelt ércekről, a dúsításról, a technológiákról és az emberekről.

Ezúton szeretnék segítséget kérni Pátka lakosaitól: akinek van a bányával kapcsolatos tárgyi emléke, értékes információja, kérem tegye lehetővé azok megismerését, amely nagy segítséget jelentene a történet korhű megírásához.

A bánya történetének feltárásában segítségemre van: Cserhádi József bányamérnök, volt üzemvezető.

"JÓ SZERENCSÉT!"

Varga Géza

Egy aggastyán búcsúja

2014. július 29-én családja körében elhunyt gróf Merán Ferenc, a világhírű afrikai vadász.

A Lamberg család leszármazottja volt. Őse Lamberg Ferenc Antal, a Hochburg vagyon 1752-es felosztásakor megvásárolta nagynénje, Trips bárónő részét, így került birtokába Mór, Csókakő egy része, Pátka, Zámoly, Borbálapusztá fele, Csákberény, Gánt, Nagyveleg, Söréd, Kisfalud és Kápolnapusztá.

Vadászati ismereteit apjától és a csákberényi birtok erdész-vadászaitól tanulta. Ugyanazt a munkát kellett végeznie, mint az ott dolgozó személyzetnek: magaslest, etetőt építeni, cserkészutat tisztítani, dagonyát ásni, télen a méteres hóban hátton vinni az ennivalót a sínylő vadállományok.

A birtok államosítása után Merán Ferenc a Természettudományi Múzeumban dolgozott preparátorként, de ott volt Homoki-Nagy István stábjában a kis-balatoni filmjének forgatásán is.

1948-ban Fülöp öccsével együtt kénytelen volt elhagyni szülőföldjét, ahová több mint négy évtizeden át „nem tehette be a lábát”. Miután elhagyta Magyarországot, vadászként az USA-ban dolgozott, ahonnan Európába visszatérve a Belga Királyi Ház tiroli birtokainak fővadásza lett.

Számára mindig vonzó volt Afrika, ahová 1961-ben települt át, és ott több mint húsz éven át fehér vadászként tevékenykedett, társa volt a szintén magyar dr. Nagy Endrének.

Az év kilenc-tíz hónapját vendégekkel a szafarikon töltötte, 1964/65-ben ő volt a magyar afrikai expedíció kísérője. A világ minden részéből Afrikába érkező vadászvendégek nagy része azt kérte, hogy expedíciójuk vezetője Merán Ferenc legyen.

Szakemberként az Afrikai Hivatásos Vadászok Szövetségének és a Hivatásos Vadászok Nemzetközi Szövetségének is elnökségi tagja volt. Az 1980-as évtizedek elején visszatért Ausztriába, ahol néhány évvel ezelőtti nyugdíjba vonulásáig egy reprezentatív vadászterület vezetőjeként dolgozott, ahol számos magyar is vadászott.

Ez év augusztus 15-én lett volna kilencven éves, ennek megünneplését a Teremtő már nem adta meg számára. Végakarata szerint hamvainak felét Afrikában dr. Nagy Endre mellé, a másikat Csákberényben helyezik majd nyugalomra.

2011-ben írott búcsúversét kérésének megfelelően most közöljük:

EGY AGGASTYÁN BÚCSÚJA. ^{LOH, SZENT ISTVÁN, NEM}

KIVÜLRŐL NÉZEM MAGYARORSZÁGOT
NEM MEGYEK MÁR. HAZA. VÉN VAGYOK (87,
KÖRÖS KÖRÜL JÁRTAM A VILÁGOT
GYÖKERET VERNI NEM TUDTAM OTT
MENTEM VOLNA HAZA IS MÁR RÉGEN
DE BIZONY OTT SEMMI SEM MARADT
NINCSEN, SZÁMOMRA HELT (CSÁKBERÉNYBEN)
(CSAK TÁM EGY SÍR A VÉRTES ALATT?)
DE VAN TEVÉ, KÖNYVERÉSŰSÁGOK
EZEKET MIN'DIG MOHÓN FALOM
MINIHALÁLIG MEGMARAD SIVEMBEN
KETTŐS KERESZT ÉS HÁRMAS HALOM
AHOGYAN PETŐFI NEM AKART MEGHALNI
ÚGY HALÓJIK MOSTAN NEMZETÜNK
TITKOS FÉREG FOGA RÁG BEA'NÜNKET
HANEM VÉGRE'N'K VELE ELVESZÜNK.

FELSZÁMOLÁS KOMMUNISTA ÁTOK (2)
ISZONYTADÓ NYOMOKAT HAGYTOK.
ISTENTELENSÉGET FÁSZOLTÁGOT.
IRIGYSÉGET, PÉNZNYADATOT.
FIATALOK! FELADAT VÁR RÁTOK!
SÜLYOS, SÜRGŐS. BÍROM BENNETEK
HOZZÁTOK RENDBE ETT AZ ORSZÁGOT!
ÉN BÚCSÚZOM. ISTEN VELETEK!
Merán Ferenc
MERÁN FERENC

GRÓF MERÁN FERENC
KLACHAU 18
A-8982 TAUPLITZ
AUSZTRIA

Kedves Érdeklődők!

Végére ért rövid összeállításunk, melyben szeretnénk volna felhívni a figyelmüket arra, hogy igenis van mire büszkének lenniük az itt lakóknak.

Épp, hogy csak elkezdődött, és már újabb lehetőségek kerültek napvilágra, éppen ezért ez csak egy állomás, s nem a végállomása a helyi értéktár gyűjtésének. Ezek a javaslatok azonban csak akkor válnak közös értékekké, ha az itt lakók is annak érzik őket. Szeretnénk az Önök véleményét is megismerni és összegyűjteni. Az értéktár egy lehetőség arra, hogy a közösséget gazdagítsuk. Az, hogy mit gondolnak mások rólunk, hogy a településünk értékes kincse lesz-e Fejér-megyének, nagyban függ attól, hogyan viszonyulunk mi magunk saját és egymás dolgaihoz. Arra biztatok ezért mindenkit, hogy lássa meg magában, és a szomszédjaiban is az értékeket! Óvja és ápolja településünk értékeit, hagyományait, szépségeit mindenki, s ha úgy hozza a sors, ossza meg másokkal is azokat, melyeket mindannyian őrzünk Pátkáról, közös otthonunkról.

*„Ez itt falu, az én falum,
Innen jöttem és ide térek.”
/Ady Endre/*

Az egyesület az egyes kategóriákba tartozó települési értékek értéktárba történő javaslatához az alábbi személyek közvetlen közreműködésével végezte el a kutatómunkát:

a) agrár- és élelmiszergazdaság g) természeti környezet	Nagy Dániel agrármérnök, polgármester
b) egészség és életmód	Demeter Zoltán történelemtanár, képviselő
c) épített környezet	Ferenczi Dóra településmérnök
d) ipari és műszaki megoldások	Gerencsér Attila villamosmérnök, mérnöktanár, mérnök közgazda, képviselő
e) kulturális örökség	Nagy Timea Ibolya zongoratanár, kamaraművész
f) sport	Nánási László sportoktató, az egyesület elnöke, képvisező
h) turizmus és vendéglátás	Toma Imola idegenforgalmi technikus, angol szakos tanár

Köszönjük ezen felül minden kedves fiatalnak, aki részt vett a felkészítő oktatásokban, a kérdőívek kitöltésében, gyűjtésében, az interjúk készítésében. Reméljük, hogy hasznosnak érezték a településről való adatgyűjtés, olvasás élményét.

Nagy Dániel
Pátka község polgármestere

„Tudjuk, az idő nem áll meg, de vannak dolgok, értékek, amelyek a sürgető idő ellenére is megállnak. Emberi erőfeszítés kell, hogy elpusztítsuk, vagy hogy megőrizzük őket.”

Csoóri Sándor

A Pátkai Hírek következő száma várhatóan 2014 decemberében jelenik meg. **A lapzárta tervezett időpontja: 2014. november 27., csütörtök.** Kérjük, hogy írásait eddig juttassák el a patkaihirek@gmail.com címre, vagy személyesen a Polgármesteri Hivatalba.

Felelős szerkesztő: Toma Imola. A szerkesztésben közreműködött: Gerencsér Attila.
Szerkesztőség: 8092 Pátka, Vak Bottyán tér 4. Tel: (22) 580-506, Mobil: 06-20-596-6869, Fax: (22) 580-509.
Nyomdai generálkivitelező: Creative Press Kft.
Megjelenik 700 példányban. A kiadvány kereskedelmi forgalomban nem kapható.